

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

ДЕЦЕМБАР 2022.
ГОДИНА XVIII, БРОЈ 156
www.narodnopozeriste.rs

ИЗДАЈЕ НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ

Бакомо Пучини

ТУРАНДОТ

Редитељ Марио Павле дел Монако

Диригент Стефано Романи

СВЕТИСЛАВ ГОНЦИЋ ИМЕНОВАН ЗА УПРАВНИКА НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ

Наставак успешно започетог пута

У изјави, одмах након именовања, признати уметник који је од 14. октобра прошле године обављао функцију в. д. управника Народног позоришта у Београду, истакао је да је ова одлука „наставак, надамо се, једног доброг пута“.

„Тај пут би требало да буду добре представе у свим секторима и добар рад позоришта у целини. Трудићемо се да максимално поштујемо оно што Народно позориште значи и да поштујемо његове вредности у нашој култури“.

Светислав Гонцић је у свет

глуме закорачио већ са десет година (1970) улогом Булета у серији „Ринге, ринге, Паја“, а након тога уследиле су и друге, бројне и веома значајне, роле у телевизијским и филмским остварењима као што су „Салаш у Малом риту“, „Камионџије“, „Алекса Шантић“, „Шећерна водица“, „Октоберфест“, „Срећни људи“...

Аутор је више документарних филмова.

Позоришна публика га памти по сјајним улогама, одиграним на разним београдским сценама, у представама „Бубњеви у ноћи“, „Дипломац“, „Пут око света“,

„Др Џекил и Мр Хајд“, „Пропаст царства српскога“, „Двије“, „Тотиви“, „Кнегиња из Фоли Бержера“ „Мрављи метеж“, „Живот и прикљученија војника Ивана Чонкина“, „Мај нејм из Митар“, „Рањени орао“... и, наравно, као круна његове богате глумачке каријере - „Неки то воле вруће“, једна од најдугочечијих представа у Београду, култни мјузикл „Позоришта на Теразијама“, у режији чувене Соје Јовановић, у којем маестрално тумачи лик маскиране џез музичарке Џери. За ту улогу, 1991. године добио је престижну Награду „Златни ћуран“

на Данима комедије у Јагодина, а представа је, после више од три деценије од премијере, и даље на редовном репертоару.

Гонцић је дипломирао глуму на Факултету драмских уметности у Београду, у класи професора Миње Дедића, 1982. године. Стални је члан позоришта „Атеље 212“ од 1983. године. Био је председник Савеза драмских уметника Србије од 1996. до 1998. године, директор Позоришта на Теразијама од 1998. до 2000. године, а од 2015. године налази се на челу Установе културе „Вук Караџић“.

■ Р.П.Н. ■

ПУЧЕНИЈЕВА „ТУРАНДОТ“ ПРЕМИЈЕРНО ИЗВЕДЕНА НА ВЕЛИКОЈ СЦЕНИ УЗ СТАЈАЋЕ ОВАЦИЈЕ ПУБЛИКЕ

Величанствени оперски спектакл

Поклон: екипа представе „Турандот“

„Турандот“, последња опера славног италијанског композитора Ђакома Пучинија, после скоро пола века од последње поставке, поново је од 23. децембра постала саставни део редовног репертоара Велике сцене Народног позоришта у Београду. Било је то, уистину, једно незаборавно, оперско вече. Магично. Величанствено. Истински спектакл за очи и душу, са свеобухватним, безвременим стилским приступом препуним фантастичних костима, сценографски проткан флуидним и вишенаменским сценским елементима и врхунским светлосним ефектима. Представа достојна светских оперских сцена, оних највећих. После трочасовног извођења на највишем уметничком нивоу, праћеног честим аплаузима на отвореној сцени, одушевљена публика у препуном гледалишту испратила је десетоминутним стајаћим овацијама и узвицима „браво“ комплетну екипу ове опере предвођене искусним гостујућим диригентом Стефаном Романијем, младим и веома талентованим редитељем Маријом Павлом дел Монаком и

врхунским сопраном Јасмином Трумбеташ Петровић у насловној улози. У том оперском ремек-делу, урађеном у копродукцији Народног позоришта у Београду и Опере и театра Мадленијанум (који су до сада реализовали већ неколико веома успешних заједничких представа) улоге су остварили и Ермин Ашћерић (Цар Алтоум/ Принц од Персије), Драгољуб Бајић (Тимур), Розарио ла Спина к.г (Калаф), Снежана Савичић Секулић (Лиу), Владимир Андрић (Пинг), Дарко Ђорђевић (Панг), Стефан Живановић (Понг), Милан Обрадовић (Мандарин) и балерина Милица Јевић Дрндаревић (Дух принцезе Лоу-Линг).

Марио Павле дел Монако, који први пут режира у Београду, истакао је уочи премијере да насловна јунакиња, као митски лик дела које је временски позиционирано у имагинарно доба старе Кине, упркос свом бајковитом окружењу, поседује изразито људске особине личности и врло реалне психичке расколе са којима се и обичан човек сусреће.

„Подвлачим тематику заљубљивања, а не саме љубави, јер

је управо заљубљивање принца Калафа у принцезу Турандот једна нуклеарна увертира, чији напон и опсесивна издржљивост спроводе дело и играју битну улогу у трансформацији саме Турандот. Она се, из једне хладнокрвне, ригидне и линеарне личности, претвара у нежно и хуманизовано људско биће које је разрешено тамнице сопствених мисли и које се ослобађа сопствене суровости“.

„Турандот“ је последња Пучинијева опера коју, исцрпљен тешком болешћу и смрћу 1924., није завршио, већ је то, две године касније, урадио композитор Франко Алфано.

У жељи да се одмакне од веризма, Пучини је поsegнуо за немачком обрадом легенде о окротној кинеској принцези Турандот, коју је пре тога обрадио италијански писац Карло Гоци, док се исходна прича темељи на старом персијском епу из 12. века.

У том раскошном оперском делу препуном предивних арија, али и драматичних и напетих сцена, Пучини је дао веома вели-

ки простор хору, а оркестру богатију разноврсност.

Опера је праизведена 25. априла 1926. године у чувеној миланској „Скали“, а извођење је прекинуто на месту смрти робиње Лиу, на коме је Пучини исписао своје последње ноте.

Следеће вечери опера је одиграна у целини са крајем који је написао Алфано.

Маестро Романи, под чијом је палицом пре две и по године одржана премијера још једне Пучинијеве опере „Манон Леско“, урађене такође у копродукцији Народног позоришта у Београду и Мадленијанума, истакао је да му свако дириговање „Турандот“ изазива посебне емоције.

„Нажалост, Пучини није могао да оде даље од смрти робиње Лиу. Тај тренутак преточио је у музику на јединствен и непоновљив, мајсторски начин. За нас, диригенте, и данас остаје дилема да ли да идемо даље, до краја дела које је написао Алфано или да станемо тамо где је стала рука великог маистра. Искрено, сваки пут кад диригујем *Турандот*, душа ме увек наводи да кажем: *Пучини је овде мртав, све што се сада дешава није Пучини, већ жеља човека да увек свему стане на крај. Али...*“

Романи, који је на светској сцени присутан већ више од тридесет година наступајући на камерним, концертним и оперским подијумима широм планете, додао је да је „Турандот“, од свих дела славног композитора, можда и најзахтевније за извођаче јер од њих тражи изузетну посвећеност како на техничком, тако и на интерпретативном нивоу.

Вечерас ће, такође под његовом управом, на другој пре-

Турандот: Јасмина Трумбеташ Петровић

мијери, која ће од 19,30 часова бити одржана у Мадленијануму, наступити Јасмина Трумбеташ Петровић, Ермин Ашћерић, Иван Томашев, Јанко Синадиновић, Софија Пижурца, Љубодраг Беговић, Младен Продан, Синиша Радин, Милан Обрадовић и балерина Милица Јевић Дрндаревић.

У представи учествују Хор и Оркестар Народног позоришта у Београду.

Осим диригента, интернационални део ауторске екипе чине и Вилијам Орланди (сценограф и костимограф), Волфганг фон Зубек (дизајнер светла) и асистент костимографа Франческо Бонати.

Кореографију је урадио Милош Кеџман, стручни сарадник на представи била је Ивана Драгутиновић Маричић, концертмајстори су Едит Македонска и Весна Јансенс, шеф Хора је Ђорђе Станковић, док је певаче, поред маистра Романија, припремао и диригент Ђорђе Павловић.

■ М. Безбрадица ■

ГЛУМИЦА ВАЊА ЕЈДУС, ОВОГОДИШЊА ДОБИТНИЦА НАГРАДЕ „РАША ПЛАОВИЋ“

Свака нова улога захтева нову, огромну количину труда и напора

ком временском периоду па због тога услед „толико нагомиланих догађаја некад и *тешко* падну, у смислу да не знаш чему пре да се радујеш и како на прави начин да их испроцесуираш и сваку испоштујеш изнутра, онако како заслужује“.

Великане - Радмиливића и Плаовића нисте гледали уживо, на сцени; били сте још дете кад су преминули?

Та велика глумачка имена не памтим из личног искуства, али знам за њих из прича о њима и са оних ретких снимака који постоје. Мене фасцинира у глумачкој професији моменат заборава, односно спознаја да само док радиш, ти и постојиш... Предивно је, заиста, када награде носе име неког важног глумца, јер је то најбољи начин да њихово име и дело, нешто и некоме значи. Награде, наравно, свакоме пријају, ласкају и издвајају га у датом моменту као нешто изузетно. Али, то је само одређени тренутак у каријери, јер живот иде даље и свака нова улога захтева нову, огромну количину труда и напора. Награде које су се десиле немају више никаквог удела у новим резултатима.

И, онда, све поново, испочетка...

Увек некако почињете испочетка, као да немате руке и ноге, а онда их полако поново састављате. Оно што истински има тежину, то је искуство, јер кроз велики рад и пуно искуства, ви можете даље да напредујете, а награде су на папиру, на столу или зиду и леп су подсетник да, можда, нешто и вредите.

„Успаванка за Алексију Рајчић“ промовише узбудљив искорак у домену позоришног израза и на жанровско-стилском плану. Представа, без обзира на то, да ли се изводи на матичној сцени, гостовањима или фестивалима, побуђује велико интересовање гледалаца?

Сама тема женске побуне против патријархалног устројства света има тежину и важна је тема за наше, још увек, јако патријархално друштво, али оно што ову драму чини посебном јесте начин на који је та тема обрађена. Написана је кроз поезију, кроз стих, кроз иронију и кроз приповедање. Мени је преузбудљиво како је Ђорђе Косић написао ову драму; осетила сам велику емотивну моћ саме драме, а у исто време и отклон од ње. Та комбинација емоције, поезије и ироније је нешто што комад чини савременим, снажним и другачијим. А најпре, мом глумачком сензибилитету је јако блиско. Југ Ђорђевић је пронашао фантастичан кључ за причање ове приче. Све се, заиста, идеално поклопило.

Ви сте 35. добитник Награде „Раша Плаовић“ коју су освајала велика имена српског глумишта - од Петра Банићевића, преко Бранислава Циге Јеринића, до Властимира Ђузе Стојиљковића, Милана Ђутовића, Вере Чукић, Тихомира Станића, Олге Одановић... Сигурно је диван осећај бити у таквом друштву?

Да, изузетан.

Међу свим тим глумачким великанима који су од 1988. године, када је установљено, освајали ово престижно признање, налази се и ваш отац, вансеријски глумац Предраг Ејдус који би, у сваком случају, био поносан на вас. Сигуран сам да вам сваким даном све више и више недоста-

је. Како се и носите и борите са том болном чињеницом?

У томе нема ничега болног. Ја сам прихватила живот као нешто што има почетак и крај. Или га нема, него је вечан, али ми га ипак препознајемо са почетком и крајем. Тако се односим и према чињеници да њега више нема. У исто време, он је ту, заувек. А опет, крај је био неминован, и десило се кад се десило. Највише ми је жао јер мислим да је прерано умро, да није ни загазио у старост, тај последњи животи циклус, у коме је можда могао више да ужива у слободном времену, породици, унучићима. Са друге стране, можда он и није био особа која је требало то да доживи, јер не би знао како да се носи са фазом смањеног рада или било какве немоћи. Мислим да је имао изузетно испуњен живот, баш онакав какав је он желео и како га је изрежирао - пребогату каријеру, велике успехе, пуно доживљаја које је на неки начин сам креирао и то је, заправо, најважније. Не колико живимо, него како живимо, док живимо. Увек ми недостаје и заувек ће недостајати. Имам и пуно интимних тренутака у позоришту које њему посвећујем, у себи. Има тренутака на сцени кад мислим само на њега. Али, у томе нема ама баш никакве патетике или бола.

У своју глумачку биографију уписали сте више значајних награда, укључујући и Стеријину, најугледније признање у области позоришне уметности у Србији које сте, још на самом почетку каријере, 2001. године, добили за улогу Хасанагинице, у истоименој представи (по тексту Љубомира Симића, у режији Јагоша Марковића) која је и даље на репертоару...

Играти ту представу 21. годину је прави времеплов. Када сам тамо, нисам сигурна која је година, шта је напољу и

колико ја имам година. Толико тога се променило, а на сцени и даље, време стоји. Фасцинантно је искуство. Безвременост је главно осећање.

Шта вам је свих тих година, играјући туграгичну јунакињу која не може да се одупре обичајним нормама патријархата, остало у посебном сећању?

Остало ми је пуно тога. Пре свега, чињеница да сам веома млада, без икаквог глумачког искуства, добила такву улогу. То је била моја велика борба, да научим да се носим са таквим изазовима и са таквим громадама као што су Љубомир Симић, Јагош Марковић и остали глумци који су у том моменту били величине за мене. Вероватно се од мене много очекивало, али највише сам очекивала ја сама од себе. Та унутрашња самокритичност ме је спуштала на земљу и задржала на земљи. Време пролази, та представа и даље постоји. Невероватно је искуство, враћати се на себе и своје механизме од пре двадесет година. Јагош је то поставио тако да то стоји у сваком времену и сваком тренутку.

Може ли се казати да је Хасанагиница, уз Антигону, улога која је обележила досадашњи део ваше каријере?

Не бих рекла да ме је то обележило, јер мислим да нас обележава свако искуство, сваки пролазак кроз процес, сваки сусрет. Играла сам пуно тога и после и између Антигоне и Хасанагице, и све то заједно ме обележава. То су само снажни наслови, јаке женске роле, па ви помињете њих. Било их је много и, некако, не волим и не пристајем да будем обележена ни с чим. Највише ме је, можда, Алексија обележила, али то није звучан и познат наслов. И неће се, можда, ни памтити. Али, интимно, та улога је сублимат свега што сам досад имала у искуству.

■ Микојан Безбрадица ■

Награда „Раша Плаовић“, коју Народно позориште у Београду додељује за најбоље глумачко остварење на свим београдским позоришним сценама у сезони 2021/2022, најновије је признање Вање Ејдус на листи на којој су већ уписане и Стеријина награда, Годишња награда Народног позоришта, Награда за глумачку бравуру на „Буциним данима“... Престижно признање добила је за улогу Алексије у представи „Успаванка за Алексију Рајчић“, по тексту Ђорђа Косића и у режији Југа Ђорђевића, премијерно изведене 30. априла ове године на Сцени „Раша Плаовић“. За поменути ролу, крајем октобра, на 31. „Данима Зорана Радмиливића“ у Зајечару, уручена су јој још два признања – прво „Зоранов брк“, а потом и Награду „Зоран Радмиливић“ за најбоље глумачко остварење...

„Много сам се обрадовала поменим наградама. Веома ми значе зато што сам их добила за улогу која је мени посебно важна, како глумачки тако и репертоарски“, каже Вања Ејдус у интервјуу за „Позоришне новине“, уз напомену да су дошле у веома крат-

ТОЛСТОЈЕВА ДРАМА ИЗВЕДЕНА 50. ПУТ Јубилеј „Царства мрака“

Представа „Царство мрака“ према тексту Лава Николајевича Толстоја, у режији Игора Вука Торбице (1987-2020), изведена је 26. децембра на Сцени „Раша Плаовић“ јубиларни 50. пут.

У овој драми, коју је један од највећих руских реалиста свог доба написао 1886. године, улоге тумаче Олга Одановић (Матрјона), Хана Селимовић (Анисја), Вања Ејдус

(Акуљина), Ненад Пећинар (Петар), Анастасија Мандић (Кума), Марко Баћовић (Аћим), Иван Ђорђевић (Никита), Никола Вујовић (Митрић), Ивана Шћепановић (Марина), Новак Радуловић (Сват) и девојчица Јелена Благојевић (Ањутка).

Представа је на разним фестивалима до сада освојила седам награда.

■ Р.П.Н. ■

КУЛТНИ БАЛЕТ ПОНОВО НА ВЕЛИКОЈ СЦЕНИ

Повратак „Краљице Марго“

„Краљица Марго“, балет на музику Горана Бреговића, у кореографији и режији Крунислава Симића, под диригентском управом Весне Шоуц, који се с великим успехом приказивао више од деценије, вратио се на редован репертоар Велике сцене са новим солистичким поделлама.

„Премијерна обнова „Краљице Марго“, одржана 8. и 9. децембра представила је публици нову балетску поделу у јединственој кореографији и режији Крунислава Симића која обједињује два уметничка ансамбла Народног позоришта - Балет, Оркестар и Хор Опере, на музику Горана Бреговића која је оригинално компонована за овај сценски спектакл. Дугогоди-

шње трајање наслова потврђује аутентичност продукције коју смо желели да прикажемо новој балетској публици“, каже Ана Павловић, уметничка директорка Балета Народног позоришта у Београду.

Либрето за представу, насталу према истоименом роману Александра Диме, урадио је Бошко Милин, а велики публицитет донела јој је и нова музика Горана Бреговића који је 1994. године компоновао музику и за истоимени филм.

У овом спектаклу учествују солисти, целокупни ансамбл Балета, Хор и Оркестар Народног позоришта у Београду и Ансамбл „Ренесанс“.

■ Р.П.Н. ■

У ОГЛЕДАЛУ КРИТИКЕ: ДРАМА ВИЛИЈАМА ШЕКСПИРА
„МАГБЕТ“ У РЕЖИЈИ ЈАГОША МАРКОВИЋА

Живот је само сенка која хода

Репертоар Дrame Народного позоришта богатији је од прошлог месеца за још један велики наслов – Шекспиров „Магбет“, у режији Јагоша Марковића, премијерно изведен 22. и 23. новембра поводом Дана националног театра. Критичар дневног листа „Политика“ Ана Тасић у уводном делу наводи да су и сцена и публика смештени на великој позорници „што се може симболички схватити, у духу света-позорнице, *theatrum mundi*“.

„Ова особена поставка ће добити изузетан смисао, када се, након Магбетовог крунисања, застори дигну и поглед се отвори према пустом гледалишту. Тај празан аудиторијум је симболички нарочито изражајан, између осталог се може разумети као знак пуне празнине, самоће и усамљености Магбета на врху друштвене лествице“. Према њеном мишљењу, Небојша Дугалић је изузетан у улози Магбета, психолошки суптилно обликује сложеност његове злокобне свести, од заслепљујуће глади за влашћу, и илузорне супериорности коју му она доноси, преко разарајућих сумњи, кајања и гриже савести, до убојите спознаје о небитности моћи.

УСПЕШНО ГОСТОВАЊЕ БАЛЕТА У СКОПЉУ

Овације за „Жизелу“

У оквиру недавно покренуте платформе Театар Отворени Балкан, ансамбл Балета Народного позоришта гостовао је с великим успехом 21. децембра у Националној опери и балету у Скопљу са представом „Жизела“, на музику Адолфа Адама, у кореографији Леонида Лавровског.

Наступио је комплетан ансамбл Балета Народного позоришта са својим

војења празнине и бесмисла славе, поетског схватања да је живот само сенка која хода, кукавни глумац на позорници таштине. У том тренутку пада, Магбет постаје људско биће са којим саосећамо и кога жалимо, због чега је, можда се може рећи, Шекспир и написао ову трагедију. Наташа Нинковић веродостојно игра Леди Магбет, у тренуцима видљиво отровнију и монструознију од Магбета, нарочито на почетку, када он сумња у исправност убиства“, сматра Ана Тасић у оцену да је „изражајна снага њих двоје чврст темељ овог успешног читања *Магбета*“.

Сличан утисак има и критичар недељника „Време“ Марина Миливојевић Мађарев која наглашава да Небојша Дугалић и Наташа Нинковић имају и потенцијал и глумачко искуство да одиграју те улоге.

„Дугалић је настојао да сву своју глумачку енергију унесе у лик Магбета. Он плаче, виче, грашке зноја му се сливају низ чело од напора. Напор који он улаже од почетка до краја представе веома је велики и редитељ тај напор додатно потцртава употребом светла. Веома је, рецимо, драматична сцена на почетку када се под светлом учини да му се лице деформисало од ужасних

„ У том смислу је нарочито изражајан на крају, пред смрт, када на коленима, плачући, конкретно и симболички сам, са фином мером изговара монолог откроења

мисли пре него што је убио краља. Та слика је изузетно упадљива и снажна (...) Наташа Нинковић настоји да дочара Леди Магбет као снажну и страствену жену. Њено лице је веома експресивно, њена геста је одлучна, а глас чврст и јасан онда када је Леди Магбет снажна...“ наводи Марина Миливојевић Мађарев. Њена колегиница из „Печата“ Драгана Бошковић истиче да Наташа Нинковић своју јунакињу игра „из стомака“ и оцењује како је „нај-аутентичнија у делу представе када носи крвавоцрвену хаљину, дакле, када води мужа кроз болесну амбицију, да убије краља, а онда и да не полуди због тога“. За Небојшу Дугалића, кога назива Господином Глумцем, истакла је, између осталог, да је његов Магбет задржао аристотеловску „величину“...

Изврсну глуму двоје главних протагониста у први план је истакла и критичар НИН-а Бобан Јевтић који је свој текст завршио реченицом: „Све у свему, један занимљив, упечатљив *Магбет*, те свакако и одличан завршетак године за Народно позориште“.

Глумачку поделу, прави спој искуства и младости, чине и Александар Срећковић (Банко), Радмила Живковић, Александра Николић, Ивана Шћепановић (Вештице), Бранислав Лечић (Данкан), Вучић Перовић (Малком), Петар Стругар (Ленокс), Данило Лончаревић (Рос), Јован Јовановић (Магдаф), Огњен Малушић (Доналбејн), Немања Стаматовић (Дворски часник/ Први убица/ Сајтон), Богдан Богдановић (Други убица) и Драган Секулић (Слуга).

■ Р.П.Н. ■

солистима у главним улогама, а оркестром Националне опере и балета из Скопља дириговао је Иван Еминовић.

Овај уметнички комплексан подухват да балетски ансамбл и оркестар два различита национална театра наступају заједно не представља само ексклузиван и редак догађај већ и управом смислу испуњава мисију платформе која подржава сарадњу и културну размену.

■ Р.П.Н. ■

УМЕТНИЧКИ Д

Изузетни

Молина Удовички

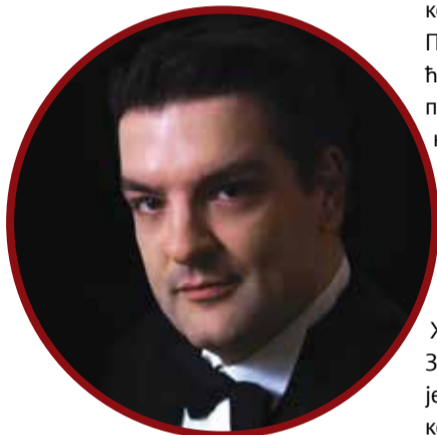
Током 2022.године Драма је наставила репертоарски тренд започет на самом крају претходне године представом „Нора“. То значи да смо, пре свега, настојали да активирамо уметничке снаге чланова Дrame, да смо фокус управили ка стваралаштву уметница и да смо отворили пут ка подмлађивању најпре глумачког ансамбла, али и младих стваралаца других позоришних професија. Свему овоме је увек претходило успостављање поузданог темеља сваке представе, а то је добар текст, класичне или савремене, домаће или светске драматургије. Савремено српско драмско стваралаштво представили смо премијерама представа „Године врана“ и „Деца“ на Великој сцени, а на сцени „Раша Плаовић“ премијерама представа „Успаванка за Алексију Рајчић“ и „Госпођа Ајнштајн“. Савремена светска драматургија нашла је своје место у репертоару драмом „Иранска конференција“ Ивана Вирипајева и драматизацијом романа „Ситнице које живот значе“ Лоренца Маронеа. Што се тиче класике, без чијег савременог читања није ниједан национални театар, на репертоару Дrame су своје место нашли „Пеликан“ А. Стриндберга, савремена драматизација једног од најзначајнијих романа укупне светске књижевности „Рат и мир“ Л.Н. Толстоја, и најређе играна, од четири најзначајније, Шекспирова трагедија „Магбет“. Дакле, уз оригинално драмско стваралаштво, које је основа сваког позоришног репертоара, током 2022.године обратили смо пажњу и на драматизације, као једнако важан облик сценске комуникације са публиком. Затим, дата је шанса драмским писцима и драматурзима, чија се имена нису до сада појављивала на нашем репертоару. И, остварили смо два храбра репертоарска искорак представама „Успаванка за Алексију Рајчић“ и „Деца“, која доводе нову публику у наше позориште. Репертоарски фокус ка остварењима уметница добио је своју пуну потврду сусретом два очаравајућа дара, поетског и композиторског, у представи „Деца“, а једнако вредну потврду о стваралачкој моћи Жене дају и више од двадесет узбудљивих улога наших глумица и драгоцена остварења, у свим представама, која су у оквиру уметничких тимова представа, дале уметнице свих позоришних професија. Могућност сопствених снага

Дrame, а истовремено и моћ целог Народного позоришта, највише се огледа у највећој драмској продукцији у региону, у овој години, а то је представа „Године врана“. С друге стране огледало моћи сопствених снага и Дrame и Народного позоришта је представа „Магбет“. Редитељ наше куће, првак Дrame у насловној улози и првакиња Дrame у главној женској улози. Преко потребном подмлађивању ансамбла Дrame допринеле су све овогодишње поделе, али представа „Рат и мир“, која је је добила Годишњу награду Народного позоришта као најбоље уметничко остварење, ставила је као свој четврти стуб стабилности, уз драматизацију, режију и поделу посвећених театру глумаца из ансамбла, младост нових глумаца посвећеника. Отворила је Будва Град Театар и вратила Народно позориште на фестивал „Охридско лето“, а 24.априла 2023.године представљаће нас на Театарској олимпијади у Будимпешти. Учествовали смо на свим релевантним фестивалима у Србији и добили награде : Награда „Петар Банићевић“ глумици Јовани Стоиљковић за улогу Софке у представи *Нечиста крв* , Награда града Београда Деспот Стефан Лазаревић за позоришно стваралаштво у 2021. години првакињи Дrame Нади Шаргин за улогу Норе у представи *Норалуткина кућа* , Стеријина награда глумцу Александру Срећковићу за улогу Алојза Каврана у представи *Године врана*, Награда „Милан Миња Обрадовић“ за најбољу продукцију позоришне представе на фестивалу „Буцини дани“ за представу *Успаванка за Алексију Рајчић* , Награда за најбољу глумицу на IX Амбијенталном позоришном фестивалу „Нови Тврђава Театар“ првакињи Дrame Нели Михаиловић за улогу Росане и Младену Андрејевићу Награда за глуму „Милан Гутовић“ за улогу Чезара у представи *Ситнице које живот значе*, Награда „Мија Алексић-бити глумац“ првакињи Дrame Олги Одановић, Награда за најбољу представу – „Рат и мир“, за режију Борис Лијешевић, за најбољу мушку улогу Хаџи Ненад Маричић (Пјер Безухов), за најбољу младу глумицу/ глумца „Томилав Пејчић“ Теодора Драгићевић (Наташа Ростова), Награда публике и Награда за најбољу женску улогу Нада Шаргин (Нора) у представи *Норалуткина кућа* на 29.Међународном фестивалу класике „Вршачка позоришна јесен“, Награда публике за представу „Рат и мир“ и награда костимографкињи Бојани Никитовић за сложена решења која обједињавају епоху и савремени костим на 27. Југословенском позоришном фестивалу „Без превода“ у Ужицу, Награда жирија публике за најбољу

ДИРЕКТОРИ ТРИ СЕКТОРА НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ НА КРАЈУ 2022. ГОДИНЕ

и резултати Дrame, Оперe и Балeтa

представу на 15. Позоришним свечаностима – „Фестивал победника фестивала“ представи „Ситнице које живот значе“ и Специјална награда жирија новинара Младену Андрејевићу за лик Чезареа у истом комаду, Награда „Зоран Радмиловић“ за најбоље глумачко остварење на 31. Фестивалу „Дани Зорана Радмиловића“ у Зајечару и Награда „Раша Плаовић“ за најбоље глумачко остварење на свим београдским позоришним сценама у сезони 2021/2022 глумици Вањи Ејдус за улогу Алексије Рајчић у представи *Успаванка за Алексију Рајчић* и Награда „Ружица Сокић“ за најбоље глумачко остварење у позоришној сезони 2021/2022 Калини Ковачевић за улоге Јулије Кавран у представи *Године врана* и Елен Курагине у представи *Рат и мир*.

Никола Мијаиловић

Опера Народног позоришта у Београду имала је током 2022. године три премијере; прва је одржана 2. марта на Великој сцени, а реч је о „Дон Кихоту“ Жила Маснеа, под диригентском управом Ђорђа Станковића, у режији Иване Драгутиновић Маричић. На сцени „Раша Плаовић“, 12. јуна изведена је опера за децу „Снежана и седам патуљака“, према познатом делу Браће Грим, по којем је Драган Каролић написао либрето и компоновао музику; диригент је био Стефан Зекић, а редитељ Ана Григоровић. Ово је, уједно, била праизведба тог Каролићевог дела у Србији чији се тематски оквир интерпретације заснива на немогућности очувања спољашње лепоте. Успешну календарску годину заокружујемо премијером једне од најпопуларнијих опера „Турандот“ Ђакома Пучинија под диригентском управом Стефана Романија, у режији Марија Павла дел Монака. Поносан сам на чињеницу да сам први директор Оперe који је овом талентованом младом режисеру указао поверење, које је на најлепши начин у потпуности оправдао. Ово оперско ремек-дело урадили смо у копродукцији са

Опером и театром Мадленијанум са којим смо до сада реализовали већ неколико веома успешних заједничких представа. Представа ће имати две премијере, 23. децембра у Народном позоришту и недељу дана касније, 30. децембра, у Земуну.

Иако се још увек, због Ковида, налазимо у реконструкцији редовног репертоара, сматрам да смо упркос дугој паузи услед пандемије, имали изузетно успешну годину. Када сам ступио на дужност уметничког директора, још увек смо били у „Ковид систему“, носили смо заштитне маске, били у неизвесности у сваком смислу... Управо с почетка ове календарске године смо се у потпуности вратили у одржавање представа на начин на који су одржаване пре пандемије. Посебно ме радује одлична посећеност наших представа, као и јавна признања и похвале највећих уметничких ауторитета.

Оперска публика је, по први пут у једној сезони, а неке после више од деценије, имала прилике да у Народном позоришту слуша наше оперске звезде попут Жељка Лучића, Милијане Николић, Зорана Тодоровића, Сање Анатасије, Соње Шарић. Овације публике којима су дочекани су учиниле да ова гостовања испишу скорашњу историју Оперe Народног позоришта у Београду.

Од догађаја који су у сектору Оперe обележили годину за нама, свакако се издваја и Гала концерт Оркестра Народног позоришта у Београду, одржан 8. јануара на Великој сцени, под покровитељством Југослава Д. Карића, чији је приход од продатих улазница био намењен организацији „Сигурна кућа“ и који је емитован у директном преносу на РТС 2.

Такође, наш признати маестро Бојан Суђић, после паузе од 17 година, поново је дириговао у Народном позоришту, имали смо и промоцију младих оперских звезда, Весне Ђурковић и Стевана Каранца, који су уз Жељка Лучића, наступили у Вердијевој „Травијати“, извели смо Маснеовог „Дон Кихота“ поводом Међународног дана људских права...

На крају сезоне, 29. јуна, ансамбл Оперe премијерно је извео кантату „Кармина Бурана“ Карла Орфа, под диригентском управом Драгане Радаковић, наше примадоне светског реномеа, што је посебан куриозитет. То дело до сада је само једном било постављено у Народном позоришту у Београду, а премијера је одржана 11. октобра 1973. године.

Такође, веома је значајно што смо покренули и платформу Open Balkan Theatre / Театар Отворени Балкан која подразумева позоришну сарадњу између Србије, Албаније и Северне Македоније у области драме, опере и балета. Ова платформа, чији је споразум потписан 28. септембра, омогућиће снажније повезивање најважнијих националних културних институција ових трију земаља и биће важна поруку свету изван ове регије о јединствености балканске културе. Покренута је званично 22. октобра, када смо на нашој Великој сцени извели Пучинијево „Боеме“ са гостујућим солистима - Денисом Скуром из Националне Оперe и Балета у Тирани и Марјаном Јованоским (Национална Оперa и Балет у Скопљу).

У међувремену, по први пут у историји смо потписали и Споразум о сарадњи са Софијском опером и балетом.

Актуелну сезону отворили смо 1. октобра премијерном обновом Коњовићеве „Коштане“. Уврштавањем једне велике националне опере у редован репертоар негујемо нашу културну баштину, што и јесте дужност једног националног театра.

Први сам директор Оперe који је пренео полуконцертни клавир у фоаје Друге галерије и тако направио још једну сцену за камерно музицирање, што је пракса у многим оперским кућама широм света у којима сам гостовао. До сада су концерте у фоајеу одржали солисти Оперe, чланови Хора и Оркестра, као и Катедра за соло певања ФМУ.

У Оперски студио „Борислав Поповић“, који постоји више деценија, први сам, осим певача, увео усавршавање за младе корепетиторе и диригенте. Ово је дугорочно од изузетног значаја обзиром да су те професије већ дуго у дефициту, а да се професионална обука тог типа може стећи само у једној оперској кући.

У својству уметничког директора Оперe био сам позван у састав жирија на два међународна оперска такмичења у Италији, „Magno all'Opera“ и „Umberto Giordano“, као и „Antonin Dvorak“ у Чешкој, а ускоро ћу, заједно са Јадранком Јовановић, бити и члан жирија Међународног онлајн такмичења оперских певача, у организацији италијанске школе певања Фиоренца Ђедолинска.

Од нових наслова извесно је да ћемо током наредне године радити Вердијевог „Фалстафа“ у режији Небојше Брадића, као и нову продукцију Вердијевог „Риголета“ у режији Јагоша Марковића, са прослављеним Жељком Лучићем у насловној улози.

Ана Павловић

Балет Народног позоришта је протекле године имао велики изазов да након дуге Ковид паузе поврати целокупан ансамбл у физичку форму за извођење захтевних балетских представа које смо вратили на репертоар. Издвојила бих премијерне обнове и гостовања која су у 2022. години представљали значајне догађаје.

Представа „Ко то тамо пева“ је на Светски дан игре 29. априла ове године обележила своје 200. извођење. Тим поводом је обновљен костим и сценографија, а балетски ансамбл поново увежбао кореографију са аутором представе Сташом Зуровцем. Овом представом смо маестрално завршили претходну позоришну сезону гостовањем у Хрватском народном казалишту из Загребa. Наша два национална театра су разменила две балетске представе након 20 година чиме је покренута мисија обнове регионалне сарадње. У оквиру поновног успостављања уметничке сарадње са регионом представа „Седам смртних грехова“ у кореографији Игора Пастора је одиграна у Бањалуци и Сарајеву.

После дуже паузе на сцени нашег позоришта премијерно је обновљен и балет „Жизела“ у кореографији коју је Леонид Лавровски креирао за београдски балет и која пуни гледалиште више од шест деценија. Публици су премијерно представљене три различите уметничке поделе, а продукција је костимски и сценографски освежена.

У оквиру државног пројекта Отворени Балкан, на основу потписаног споразума о сарадњи

националних театара из Београда, Скопља и Тиране, остварен је први заједнички подухват са Националном опером и балетом из Северне Македоније. Наш балетски ансамбл са солистима је одиграо у Скопљу представу „Жизела“ уз пратњу оркестра македонског националног театра под диригентском палицом Ивана Еминовића. Поводом Отвореног Балкана, са истим насловом очекује нас и гостовање у Тирани у априлу 2023. године.

Ову календарску годину крунишемо премијерном обновом „Краљице Марго“ у кореографији Крунислава Симића коју нове уметничке поделе овог балета изводе уз ансамбл „Ренесанс“ и комплетан Хор и Оркестар Народног позоришта, на оригиналну музику Горана Бреговића.

Идући у сусрет јубилеју стогодишњице Балета Народног позоришта у Београду, у претпразничној атмосфери, током децембра и јануара биће изведен већи број представа „Крцко Орашчић“ у кореографији Константина Костјукова. Овај балет је уједно и први балетски наслов чији су се сегменти 22. јануара 1923. године извели пред београдском публиком.

Такође, налазимо се у завршној фази припрема за премијеру „Le corsaire/ Гусар“ који ће по први пут бити изведен на нашој сцени 19. марта 2023. године када је пре сто година изведена прва целовечерња балетска представа у Србији.

ДРАГАНА ВАРАГИЋ, ЈЕДНА ОД ЈУНАКИЊА ОПЕРЕ У 17 ПЕСАМА „ДЕЦА“, ПОНОВО НА ВЕЛИКОЈ СЦЕНИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА ПОСЛЕ ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ

Ова представа враћа веру у људе, доброту и радост

те у животу подељене, на вама је како ћете их одиграти. Ова представа враћа веру у људе, доброту, радост, да умемо да разумемо једни

упоређују, осећају, проверавају, пожеље, нађу решење, поделе, поклоне, замисле се, обрадују се, растује се, заћуте, направе нове планове...

Наступајући у „Деци“, први пут сте, као глумица, запевали на сцени?

Радили смо врло кратко и задивљујуће је како се представа „спаковала“ за кратко време. Мислим да је заједништво екипе било пресудно. Нас је много на сцени - од глумца, преко певача до оркестра, малог хора... Учила сам соло певање некада давно, тако да ми није страна да певам. И волим. Певање у „Деци“ доживљавам као глуму, не осећам разлику. Ми смо сви један глас, без обзира на различите генерације, пол... Ми смо онај глас који певајући поку-

друге, у заједништво.

Колико позориште има моћ да указује на проблеме у друштву?

Сваки тренутак је добар који изнедри добру представу. Пре свега, то се види по реакцијама публике, по свим оним писмима које добијамо после представа, која су врло искрена и лична када говоре о томе колико и како је представа утицала на публи-

После вишедеценијске паузе, некадашња првакиња Дrame Народнoг позоришта у Београду Драгана Варагић поново је заиграла на Великој сцени свог бившег матичног театра. Овога пута, на том истом месту на којем је остварила неке од незаборавних улога, појавила се као један од протагониста чаробног комада „Деца“, урађеног по стиховима истоименог романа Милене Марковић овогодишње добитнице престижне „Нинове награде“ за роман године, у режији и на музику Ирене Поповић. Ова представа, као несвакидашњи сценски спој музике и поезије, у сасвим новој сценској форми - опери у 17 песама, која Миленину поезију преводи у музички покрет и глас доказујући да је поезија по свом ритму и емоцији најближа музици, премијерно је изведена 8. октобра.

„Поему Деца прочита сам у једном даху“, каже Драгана Варагић у разговору за „Позоришне новине“ и додаје: „Аутентичност којом је писана ретко се среће. А Иренин композиторски рад већ одавно поштујем и волим. Веровала сам у креативни спој Милене Марковић - Ирена Поповић, као и да је Велика сцена Народнoг позоришта прави загрљај за ову нашу представу“.

Сценски предложак ове музичке представе, кроз 17 сонгова који представљају посебне целине и поглавља, говори о теми одрастања, буђења пролећа, љубави, сазревања, сексуалности... претежно из визуре нежнијег пола?

Ово је ода љубави и животу, без обзира на то са колико туге и очаја наш живот некад поплави. Без обзира које су вам кар-

Драгана Варагић у представи „Деца“

ку. Позориште има или нема моћ, зависи од много ствари, пре свега од добре представе. А то значи да је то позориште које не дели лекције већ истражује, позориште које размишља и поставља питања. За мене је позориште оно шта публика понесе кући после одгледане представе, без обзира шта смо ми, који правимо ту представу, хтели да кажемо. Позориште не раздваја људе; оно их повезује без обзира на то колико критичко било, самим тим што их ангажује да разговарају, поново мисле,

шава да открије шта је све живот, како се живи и зашто га треба славити.

Представа „Деца“, уједно је означила и ваш повратак на Велику сцену Народнoг позоришта, на којој нисте играли скоро три деценије, од 1993. године?

То је сцена на којој немам трему. Мени враћа топлину и поверење. Осећам се сигурно. Одавно мислим да је то најбоља сцена у граду, јер је рачио сцене и гледалишта такав да омогућава једноставно успостављање кому-

Многима је и данас, при помену вашег имена, прва асоцијација Јагодинка Симоновић, симпатична млада пекарка коју сте веома упечатљиво одиграле у култном остварењу Горана Паскаљевића „Варљиво лето '68“. Смета ли вам што се и даље, после скоро четири деценије откад је филм снимљен, људи искључиво вежу за ту епизодну ролу иако сте пре, као и после ње, одиграли више значајних, великих и главних улога, пре свега у позоришту (о чему смо причали и у овом интервјуу), а потом и телевизији и филму?

Филм се као и серија често приказивао на телевизији и то је један од разлога, сем што је одличан, његове велике популарности, па тако и моје улоге. Морам признати да ме је изненадило колико се та улога памти, поготово кад сам се вратила из Канаде. Исто тако, двадесет година сам играла на другом језику и на другом континенту - обрадовало ме је колико се улога памти које сам одиграла. Није само ова, она је била најпопуларнија. На Северно-америчком континенту то је идеал улога по којој вас сви памте, то је кључ каријере и будућих улога. Мени се то не би допало и волела сам што сам и првих година своје каријере играла и улоге из епохе и из савременог живота. И сада, ево баш ове године одиграла сам неколико потпуно различитих улога; свака од њих захтевала је другачије глумачко мишљење. То ми је узбудљиво. Популарност ми никад није била важна. А, ето, добила сам је и другим телевизијским и филмским улогама. То што радим, људи са којима радим, то ми је најважније. Кад сам била у гимназији, пошто сам била на природном смеру, вуковац, хтела сам да будем лекар. Нешто потпуно непланирано одвело ме је на пријемни испит на ФДУ за глуму. Никад се нисам покајала. Та глума, ето, укључује и Наташу и Јулију и Леди Ану и Краљицу Елизабету, али и Јагодинку. Свакој сам дала понешто, а и оне мени.

никације.

У Народнoм позориште, које је годинама било ваша матична кућа, крочили сте давне 1980. године улогом Наташе Ростове у „Рату и миру“. Уследио је, потом, низ такође веома значајних рола као што су Јулија („Ромео и Јулија“), Елизабета Проктор („Вештице из Салема“), Николета фон Нибур („Мефисто“), Катарина Лугомирски („Је ли било кнежеве вечере“), Леди Ана („Ричард Трефи“)...

Као млада глумица носила сам репертоар, добијала награде. Ова Кућа ме је била препознала као своју и то је било тачно. Реткост је добити могућност да своју каријеру почнете улогама као што су Наташа Ростова и Шекспирова Јулија. Улоге које сам играла су биле далеко веће од мог искуства. Била сам окружена онима који су више од мене веровали у моје могућности. Враћала сам радом и посвећеношћу; позориште ми је одувек било важно. Кроз позориште сам учила шта је то живот. Разумела сам колико је драгоцен кад вас живот награди нечим, не усуђујем се да кажем дар или таленат. Ретко употребљавам те речи и омогући вам да тиме разумете оне тајне о којима су писали велики уметници. Занимљив је тај спој велике литературе и сцене. Изузетан тренутак када преко неколико векова или с једне на другу страну света, изненада ето ту, на тих неколико квадрата сцене, изненада „сретнете“ човека који је писао Наташу или Јулију, и неочекивано сазнате нешто што нисте можда умели ни да запитате.

У Народном позоришту, осим у „Деци“, онедавно играте и у Чеховљевом „Иванову“, драми која се већ шест сезона изводи с великим успехом. Глумци често истичу да је ускакање у представу, генерално, веома стресно. Каква су ваша искуства?

Давно сам ускочила у „Учене жене“ Јагошу Марковићу и, ево, сад Тањи Ригонат у „Иванова“. Немам обичај да ускачем. Оба пута сам то урадила из поштовања према представама које сам волела и хтела сам да помогнем да се одрже, као и поштовања према редитељима и екипама које су их радиле. И оба пута дочекана сам од стране тих истих екипа лепотом и радошћу. Инстинкти ме нису преварили.

■ Микојан Безбрадица ■

КАЛИНА КОВАЧЕВИЋ, ДОБИТНИЦА НАГРАДЕ „РУЖИЦА СОКИЋ“ И ГОДИШЊЕ НАГРАДЕ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА ЗА УЛОГЕ У ПРЕДСТАВАМА „ГОДИНЕ ВРАНА“ СИНИШЕ КОВАЧЕВИЋА И ТОЛСТОЈЕВОМ „РАТУ И МИРУ“ У РЕЖИЈИ БОРИСА ЛИЈЕШЕВИЋА

Глумом се не бавим да бих промовисала себе

У свега неколико дана, за улоге у представама „Године врана“ Синише Ковачевића и Толстојевом „Рату и миру“ у режији Бориса Лијешевића, глумица Народного позоришта у Београду Калина Ковачевић добила је претходног месеца два веома значајна признања; прво је на њену адресу стигла Награда „Ружица Сокић“, а потом и Годишња награда Националног театра за најбоље индивидуално премијерно уметничко остварење у оквиру репертоара. Калина, која се у последње време, бројним улогама на сценама београдских позоришта, издвојила као једна од водећих глумица млађе генерације, свој упечатљив глумачки израз посебно је показала управо ролама Јулије („Године врана“) и Елен („Рат и мир“) које су, можда, представљале и највећи изазов у њеној досадашњој каријери. У образложењу одлуке за доделу Награде „Ружица Сокић“, између осталог је наведено да су „зналци драмске уметности рекли да лакоћа глумачке трансформације, дубина и прецизност

израза у поменутих представама потврђују њену изузетност и раскош дара доказујући да глумачки изазов у рукама мајстора постаје бравура која надахњује, покреће и открива нови смисао, како публици, тако и партнерима на сцени“.

С каквим осећањем сте примили вест о Награди „Ружица Сокић“, за најбоље глумачко остварење у позоришној сезони 2021/2022, коју сте добили већином гласова више од двадесет угледних личности из света театра и филма?

Ружицу сам и лично познавала. Била ми је велика подршка кад сам уписала Факултет драмских уметности. Долазила је на моје испите и на мој дипломски. Касније смо и играле заједно у „Великој драми“. Када су ми јавили да сам добила награду са њеним именом осетила сам неописиву срећу, али, уједно, и понос јер знам да би и Ружица данас била поносна на мене.

По чему је посебно памтите?

Била је јединствена. Своја. Тако велика уметница и маестрална глумица, а са дечијом неисквареношћу. Волела је да разговара и са млађим колегама, да послуша њихово мишљење и подједнако их је уважавала као и старије колеге.

Награде, у сваком случају, представљају потврду да сте нешто баш добро урадили...

Своју каријеру градим стрпљи-

во и темељно. Ове две награде су ми потврдиле да сам направила две одличне, а веома различите улоге. Јулија и Елен су дијаметрално супротне како по карактеру, тако и визуелно. Обе сам градила веома студиозно и предала им се до краја. Захвална сам и мом матичном Народном позоришту које је то препознало.

Обе представе, и „Године врана“ и „Рат и мир“, од премијерног извођења играју се на карту више...

Верујем у сваки свој пројекат, у супротном не бих била у њему. И Синиша и Борис су од самог почетка рада на представама имали јасну идеју како то треба да изгледа, а ја сам им обојици веровала. Поверење између редитеља и глумца је веома битна ствар током стварања нове представе.

На матичној сцени, осим у две представе, играте и у „Великој драми“ (премијера 2002), „Женском оркестру“ (2012), „Дами с камелијама“ (2013), „Орланду“ ... Реч је, изузев „Орланда“ који је премијерно изведен пре годину и по дана, о дуговечним, веома хваљеним насловима који су годинама на редовном репертоару?

Имам ту срећу да представе у којима играм дуго трају. Ал' оно што ме још више радује је чињеница да су сви ти људи са којима радим временом постали и моји веома блиски пријатељи. Ми смо сви као једна велика породица. То је оно што много волим код нас у Народном позоришту.

Колико је за глумца изазовно играти годинама један те исти лик; дође ли понекад до (пре)засићења?

Не, никад. Ако је представа пуна емоција, екипа сјајно функционише, а публика ту представу воли и у великом броју долази да је гледа, онда је та размена емоција, кроз један те исти лик годинама, нешто од непроцењиве вредности... Имала сам срећу да током досадашње каријере играм, заиста, потпуно различите улоге. То је оно што мене као уметника провоцира - та трансформација и могућност играња што више различитих улога. Глумом се не бавим да бих промовисала себе, већ да бих публици приближила уметност и навела их на питања које ће поставити себи, а која су битна по друштво и његов напредак.

■ Микојан Безбрадица ■

ФЕЉТОН: СТО ГОДИНА БАЛЕТА НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ (3)

Маргарита Фроман у Народном позоришту

Двадесетих година XX века, након више одлагања, у Београд стиже играчка труппа Маргарите Фроман, примабалерине бившег Императорског Московског Балета, и то у тренутку када је она лично била на врхунцу својих играчких и редитељско-кореографских креативних моћи. Испоставиће се да ће њен допринос ансамблу Народного позоришта бити од несумњивог значаја и остати трајно уписан у историји српског балета. Први играчки концерт труппе Фроман дешава се по Божићу (10. јануара 1921), у београдском Мањежу, а због одушевљења публи-

ке био је изведен током шест балетских вечери, иако су првобитно биле планиране само четири. Поред Маргарите и њене четири ученице, труппу су чинили сви чланови породице Фроман: сестра Олга – пијанисткиња, уз три брата, од којих су Максимилијан и Валентин били балетски играчи, док се Павле бавио сценографијом. Целокупан културни догађај и доживљај првог сусрета са балетском труппом Маргарите Фроман бележи дневни лист *Политика* (11.01.1921), на нестандартан, духовит начин, са очигледним симпатијама и фасцинацијом балетском уметношћу која је итекако недостајала, али и успешно освајала Београд. *Политика* пише: „Давно очекивани Руски балет одиграо је синоћ велики број својих ситних пијеса пред дупке пуном кућом. И тако смо уживали у уметничким продукцијама ногу. А

ноге су врло изразите и речите. Шта је говор цвећа! Шта је говор бројева према говору ногу! Само то треба разумети; јер међу ногама има велике разлике, има ногу паметних и глупих, има ногу веселих и натмурених, има ногу скромних и разметљивих, има ногу великих и малих, има ногу намрштених и насмејаних, има ногу неукних и дресираних, има ногу троних и окретних... Синоћ су пред нама биле окретне, дресиране и насмејане

ноге.“ Даље, аутор текста наставља у једнако врцавом духу и тону: „Госпођа Фроман је изводила своје елегантне тачке са пуно живости и грације, а госпођа Бекефи, дама пуна темперамента, играла је с необичном ватром и окретношћу тако, да је публика непрестано у страху очекивала, кад ће јој се откунути јал рука, јал нога.“

Након годину дана, у Народном позоришту труппа Фроман је поновила своје гостовање (1922) и опет наишла на сјајан пријем и усхићење београдске публике, која је балетску уметност очито волела, а такве догађаје с нестрпљењем ишчекивала и желела да постану саставни део сцене националне куће. То потврђује и чињеница да се у гледалишту окупио сав уметнички, књижевни и дипломатски београдски круг. Из новинских написа примећујемо важну уметничку карактеристику Маргарите Фроман, која ће се утиснути у темеље нашег балета. С једне стране, она је преносила кореографије Михаила Фокина, а с друге, у кореографије би додавала и стилизоване народне игре, које су постале значајна одлика њеног уметничког рада. Поменуто друго гостовање ће се описивати као „сан људске душе и тај њен вечити ход ка идеалу“ (*Политика*, 1.3.1922). Но, након трећег гостовања са загребачким ансамблом (1923), неће проћи много времена па

да Маргарита Фроман, чија је уметност оцењена као „солидна, поштена, отмена“ (*Политика*, 11.1.1923) ступи у Народном позориште на челно место у београдском балету, као примабалерина и директорка од 1927. до 1929. године. Вишеструка дивљења неће изостајати ни тада, нити за њене главне улоге, нити за кореографије и режије. Београдској критици није мањкало суптилности у дочаравању М. Фроман, те се уочавала и истицала отменост стила и укуса, особена расплесаност њених руку, виртуозност и артистичка душа. Поредили су је са Аном Павловом, дајући предност управо Маргарити у извођењу Листове „Рапсодије“ и то речима како је њена игра „без подражавања са много елеганције“ (*Политика*, 10.10.1927). Лако и брзо је овладава дисциплином београдског балетског ансамбла, што је био први корак ка већем успеху и обогаћивању репертоара. У приватном животу била је невенчана партнерка композитору и диригенту, Крешимиру Барановићу, са којим заједнички уметнички делује на југословенским сценама, односно у Београду. На овом месту наводимо балете које је поставила у Народном позоришту: „Дивертисман“ (премијера 8.10.1927), „Лицитарско срце“ (10.12.1927), „Лептири“ (10.12.1927), „Играчке“ (10.12.1927), „Рајмонда“ (5.04.1928), „Жар птица“

(25.6.1928), „Петрушка“ (25.6.1928). У другој сезони њеног креирања позоришног програма и рада са београдским ансамблом 1928/1929 догађају се једнако значајне балетске премијере: „Дон Жуан“ (22.12.1928), „Тророги шешир“ (22.12.1928), „Коњиц виленак“ (14.5.1929). На почетку треће сезоне 1929/1930 Маргарита Фроман креира најмање успело дело: „Прича о Хонзи“ (21.12.1929). Касније, повременим доласцима у Београд поставила је још три балета: „Рскало“ („Шчелкунчик“), „Имбрек з носом“ (премијера оба балета 24.4.1937) и „Охридска легенда“ (29.11.1947). Речју, између два рата, била је једна од најзначајнијих личности београдског балета, како по режијама и кореографијама, тако и као велика играчка звезда наше сцене. Многе главне улоге је изводила у алтернацији са Наташом Бошковић, која је учећи и од Фроманове „обогатила своју играчку технику, посебно у стилским нијансама класичне и карактерне игре“ (Шукуљевић-Марковић). Дакако, међу епигоне Фроманове спада и Даница Живановић, једна од првих српских балерина која ће усвојено знање преносити бројним београдским генерацијама, те тиме и утицаје велике уметнице – примабалерине, редитељке и кореографкиње Маргарите Фроман. (наставиће се)

■ др Вера Обрадовић Љубинковић ■

ЈАНУАР 2023.

СЕЗОНА 2022/23.

ВЕЛИКА СЦЕНА

ПЕТ. 13.	НОВОГОДИШЊИ ГАЛА КОНЦЕРТ	од 20.00
НЕД. 15.	ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА комедија Бранислава Нушића	од 19.30
ПОН. 16.	ДЕЦА опера у 17 песама на музику Ирене Поповић, по роману Милене Марковић	од 19.30
УТО. 17.	ТРАВИЈАТА опера Ђузепе Вердија	од 19.30
СРЕ. 18.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског	од 19.30
ЧЕТ. 19.	ВЕЛИКА ДРАМА драма Синише Ковачевића	од 19.30
СУБ. 21.	ТУРАНДОТ опера Ђакома Пучинија	од 19.30
НЕД. 22.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског	од 19.30
ПОН. 23.	МАГБЕТ трагедија Вилијама Шекспира	од 19.30
УТО. 24.	МАГБЕТ трагедија Вилијама Шекспира	од 19.30
СРЕ. 25.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског, извођење уз тонски снимак Оркестра Народног позоришта	од 18.00
ЧЕТ. 26.	ГОДИНЕ ВРАНА драма Синише Ковачевића	од 19.30
ПЕТ. 27.	ДЕРВИШ И СМРТ Борислав Михајловић Михиз / Егон Савин, по роману Меше Селимовића	од 19.30
СУБ. 28.	ИВАНОВ драма Антона Павловича Чехова	од 19.30
НЕД. 29.	ТРУБАДУР опера Ђузепе Вердија	од 19.30
ПОН. 30.	РАТ И МИР драматизација Федора Шилија, по роману Л. Н. Толстоја	од 19.30
УТО. 31.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског	од 19.30
СРЕ. 01.	МАГБЕТ трагедија Вилијама Шекспира	од 19.30
ЧЕТ. 02.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског	од 19.30
ПЕТ. 03.	КАРМЕН опера Жоржа Бизеа	од 19.00
СУБ. 04.	ГОСПОЋИЦА у драматизацији Вање Ејдус, по роману Иве Андрића, гостује Народно позориште Републике Српске у Бањалуци	од 19.30
НЕД. 05.	НОРА - ЛУТКИНА КУЋА драма Хенрика Ибзена	од 19.30

СЦЕНА „РАША ПЛАОВИЋ“

УТО. 17.	БАЛКАНСКИ ШПИЈУН трагикомедија Душана Ковачевића	од 20.30
СРЕ. 18.	СИТНИЦЕ КОЈЕ ЖИВОТ ЗНАЧЕ по тексту Лоренца Маронеа	од 20.30
ЧЕТ. 19.	ГОСПОЋА АЈНШТАЈН драма Снежане Ђидић - титловано на енглески језик -	од 20.30
ПЕТ. 20.	ЗЛИ ДУСИ Тања Мандић Ригонат, по роману Ф. М. Достојевског	од 20.30
ПОН. 23.	ЗВЕЗДАНА ПРАШИНА Дуо ЕДИТ, Едит Македонска (виолина, концерт мајстор) и Горана Ђургус (харфа)	од 20.30
УТО. 24.	УСПОМЕНЕ НА „ЦРВЕНУ ЗАСТАВУ“ по тексту Милована Мрачевића, гостује Књажевско-српски театар из Крагујевца	од 20.30
СРЕ. 25.	БАЛКАНСКИ ШПИЈУН трагикомедија Душана Ковачевића	од 20.30
ЧЕТ. 26.	ВЛАСТ комедија Бранислава Нушића, у адаптацији Милана Нешковића	од 20.30
ПЕТ. 27.	ПЕЛИКАН драма Августа Стриндберга	од 20.30
СУБ. 28.	ЖЕНСКИ ОРКЕСТАР комедија Жана Ануја	од 20.30
НЕД. 29.	ИРАНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА драма Ивана Вирипајева	од 20.30
ПОН. 30.	СУЗЕ СУ О.К. мелодрама Мирјане Бобић Мојсиловић	од 20.30
СРЕ. 01.	МАЛИ БРАЧНИ ЗЛОЧИНИ драма Ерика Емануела Шмита	од 20.30
ЧЕТ. 02.	БРАВО ЗА КЛОВНА ауторски пројекат Миње Пековић, гостује Народно позориште из Суботице	од 20.30
ПЕТ. 03.	ЦАРСТВО МРАКА драма Лава Николајевића Толстоја	од 20.30

ОПЕРА И ТЕАТАР МАДЛЕНИАНУМ

26.01. Дан Мадленианума, **ТУРАНДОТ**, опера Ђакома Пучинија, копродукција Народног позоришта у Београду и Опере и театра Мадленианум, у 19.30 часова

28.01. **ХАЗАРСКИ РЕЧНИК - ЛОВЦИ НА СНОВЕ**, балет по мотивима романа Милорада Павића, копродукција Народног позоришта у Београду и Опере и театра Мадленианум, у 19.30 часова

ГОСТОВАЊА

13. 01. **НОРА - ЛУТКИНА КУЋА**, драма Хенрика Ибзена, СНГ, Марибор

ФОАЈЕ II ГАЛЕРИЈЕ

27. 01. **Концерт** Милице Здихан (флаута) и Марко Богдановић (клавир), у 17 часова

ДОГАЂАЈИ

13. 01. **НОВОГОДИШЊИ ГАЛА КОНЦЕРТ**, у 20 часова, Велика сцена

22.01. **ОТВОРЕНА ВРАТА**, посвећено 100-годишњици извођења балета „Крцко Орашчић“, 12 часова

23.01. **ЗВЕЗДАНА ПРАШИНА**, Дуо ЕДИТ, Едит Македонска (виолина, концертмајстор) и Горана Ђургус (харфа), у 20.30 часова, Сцена „Раша Плаовић“

24. 01. **УСПОМЕНЕ НА „ЦРВЕНУ ЗАСТАВУ“**, по тексту Милована Мрачевића, гостује Књажевско-српски театар из Крагујевца, у 20.30 часова, Сцена „Раша Плаовић“

30.01. **СУЗЕ СУ О.К.**, мелодрама Мирјане Бобић Мојсиловић, у 20.30 часова, Сцена „Раша Плаовић“

02.02. **БРАВО ЗА КЛОВНА**, ауторски пројекат Миње Пековић, гостује Народно позориште Суботица, у 20.30 часова, Сцена „Раша Плаовић“

04. 02. **ГОСПОЋИЦА**, у драматизацији Вање Ејдус, по роману Иве Андрића, гостује Народно позориште Републике Српске у Бањалуци, у 19.30 часова, Велика сцена

СРЕЋНИ НОВОГОДИШЊИ И БОЖИЋНИ ПРАЗНИЦИ!